

HET WERK VAN AMNESTY

VOORTGEZET ONDERWIJS

AMNESTY
INTERNATIONAL

Deze informatie is samengesteld door Amnesty International en bestemd voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. Andere uitgaven in deze serie zijn: Discriminatie, Kinderrechten, Doodstraf, Kinderarbeid en Kindsoldaten.

Bestel via www.amnestyopschool.nl of via: jongeren@amnesty.nl. Het is ook mogelijk om een compleet werkstuk/presentatiepakket te bestellen, inclusief actiemateriaal.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij.

Amnesty International © 2014

AMNESTY
INTERNATIONAL

INHOUD

1. Pussy Riot	4
2. Iedereen heeft rechten	8
3. Het begin van Amnesty	12
4. Hoe werkt Amnesty?	14
5. Vrijheid van meningsuiting	18
6. Je bent wie je bent	21
7. De doodstraf	26
8. Martelen	30
9. Kindsoldaten	34
10. Het helpt!	36
11. Kom zelf in actie	40

PUSSY RIOT

01

Pussy Riot houdt van provoceren.

Pussy Riot is een Russische punkgroep. Ze houden ervan de machthebbers uit te dagen en ze houden van provoceren. Een van de allerkortste optredens uit hun carrière veranderde hun leven.

Het duurde slechts veertig seconden, maar de gevolgen waren groot. Op 21 februari 2012 liepen Maria Aljochina, Katia Samoetsevitsj en Nadia Tollokonikova de Christus Verlosserkathedraal in Moskou binnen. Ze zetten het lied 'Punk Prayer' in. Dat nummer is een aanklacht tegen de Russische president Poetin, die de laatste jaren steeds meer de mensenrechten aan zijn laars lapt.

Maria, Katia en Nadia werden gearresteerd. Ze kwamen voor de rechter en werden aangeklaagd wegens 'hooliganisme'. De rechtszaak was oneerlijk: de rechter was partijdig en de drie vrouwen van Pussy Riot kregen nauwelijks

De leden van Pussy Riot dragen altijd gekleurde bivakmutsen.

de kans om zich te verdedigen. Na afloop noemden veel mensen het een 'showproces'. Maria, Katia en Nadia werden veroordeeld tot twee jaar strafkolonie.

Het regende protesten over de hele wereld. Amnesty International kwam meteen in actie, maar ook vele regeringsleiders en bekende mensen zoals Lady Gaga en Madonna kwamen voor Pussy Riot op. Na een half jaar kwam Katia vrij. En in december 2013 kregen Maria en Nadia, samen met een heleboel andere gevangenen, amnestie: vervroegde vrijlating. Daar waren ze niet echt van onder de indruk. Meteen nadat ze de gevangenis uit was gelopen, zei Maria Aljochina tegen journalisten dat ze dacht dat Poetin gewoon zijn reputatie een beetje wilde opvijzelen. 'Wij hebben niet gevraagd om amnestie', zei ze. 'Ik hoef geen genade van Poetin.'

De mensenrechten uit de Universele Verklaring gelden voor iedereen.

UNIVERSAL DECLARATION
of Human Rights

AMNESTY KOMT
OP VOOR ÁLLE
MENSENRECHTEN.

UN

IEDEREEN HEEFT RECHTEN

02

Je ziet het op televisie en je leest het op internet of in de krant: oorlog, geweld en onrecht komen over de hele wereld voor. Maar iedereen heeft rechten die altijd en overal gelden. Bijvoorbeeld het recht om voor je mening uit te komen, het recht om zelf te kiezen welk geloof je hebt, en het recht om niet te worden gemarteld. Misschien lijkt dit allemaal vanzelfsprekend, maar in sommige landen kun je in de gevangenis terecht komen als je opkomt voor je rechten.

DE UNIVERSELE VERKLARING

De **mensenrechten** zijn vastgelegd in de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens**. Deze verklaring werd op 10 december 1948 aangenomen door de **Verenigde Naties (VN)**. In de jaren daarna hebben de VN een heleboel verdragen over de mensenrechten aangenomen waaraan landen zich moeten houden. Om kinderen extra te beschermen, is er sinds 1989 ook het Verdrag voor de Rechten van het Kind.

*Amnesty-activisten op Lowlands:
handtekeningen verzamelen
voor de mensenrechten.*

De VN werden direct na de Tweede Wereldoorlog opgericht om veiligheid, welvaart en wereldvrede te bevorderen. Vrijwel alle landen ter wereld zijn lid van de VN. Al die landen hebben moeten beloven dat ze zich zullen houden aan de rechten uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

SCHENDINGEN VAN MENSENRECHTEN

Op papier is alles dus goed geregeld. Maar in de praktijk houden een heleboel landen zich niet aan de mensenrechten. In tientallen landen ter wereld wordt bijvoorbeeld gemarteld. In tientallen landen wordt de vrijheid van meningsuiting door de regering onderdrukt. In tientallen landen zijn de processen in de rechtbanken oneerlijk. En zo kunnen we nog wel even doorgaan.

En **daarom is Amnesty International opgericht**: om in de gaten te houden of landen zich aan de mensenrechten houden, en om in actie te komen als dat niet gebeurt. Amnesty doet onderzoek en voert actie over de hele wereld. Met **één doel**: een wereld waarin iedereen profiteert van de mensenrechten.

IN IEDER LAND ZIJN
ER PLAATSELIJKE
VRIJWILLIGERS ACTIEF.

Scholieren bieden petitie's aan bij de ambassade van Slowakije. Er werden 11.450 handtekeningen opgehaald tegen discriminatie van Roma-kinderen.

HET BEGIN VAN AMNESTY

03

De Amnesty-kaars

Er is een oud Chinees gezegde dat luidt: het is beter een kaars aan te steken dan de duisternis te vervloeken. Daarom kozen de oprichters het Amnesty-symbool van het kaarsje met het prikkeldraad. De kaars staat voor de hoop en het leven. Het prikkeldraad om het kaarsje heen symboliseert de gevangenschap en de onderdrukking.

De geschiedenis van Amnesty International begon in **1961**. De Engelse advocaat **Peter Benenson** las toen een berichtje in de krant dat hem niet meer losliet. In Portugal, dat toen nog een dictatuur was, hadden twee studenten in een café een toast op de vrijheid uitgebracht. Iemand had de twee verklikt: ze werden gearresteerd en kregen zeven jaar gevangenisstraf.

Peter Benenson was woedend. Hij besloot mensen op te roepen **protestbrieven** aan regeringen te schrijven om dit soort gevangenen vrij te laten. Hij schreef een vlammend artikel dat eerst verscheen in de Engelse krant *The Observer*, en dat daarna door veel kranten over de hele wereld werd overgenomen. Duizenden mensen reageerden. De actie was zo succesvol dat Benenson besloot een permanente organisatie op te richten, met als naam: Amnesty International.

AMNESTY WERKT VOOR ALLE MENSENRECHTEN

Direct na de oprichting ging Amnesty zich inzetten voor de vrijlating van mensen die alleen maar gevangenzitten vanwege hun mening, hun religie, of om wie ze zijn, en die geen geweld hebben gebruikt: de **'gewetensgevangenen'**. Inmiddels werkt Amnesty voor veel meer dan alleen de gewetensgevangenen. Amnesty voert ook actie tegen marteling, tegen de doodstraf en voor een eerlijke behandeling van vluchtelingen. En dat is nog lang niet alles, want **Amnesty komt op voor alle mensenrechten**, van het recht om niet te worden gediscrimineerd tot het recht op onderwijs.

De kaars met prikkeldraad is het symbool van Amnesty International. In België vestigden ze een wereldrecord met 26.105 kaarsjes op een marktplein.

TIENDUIZENDEN VRIJWILLIGERS

Op dit moment heeft Amnesty 3 miljoen leden en donateurs in meer dan 150 landen over de hele wereld. In Nederland heeft Amnesty ongeveer 250.000 leden. Amnesty's hoofdkantoor staat in Londen. Er zijn afdelingen in meer dan tachtig landen, ook in Nederland. In ieder land zijn er ook weer plaatselijke vrijwilligers actief voor Amnesty. In Nederland zijn dat er tienduizenden. Ze collecteren bijvoorbeeld jaarlijks, staan op festivals om handtekeningen in te zamelen of ze doen mee aan de schrijfacties.

Op www.amnesty.nl/doemee zie je alle manieren om voor Amnesty in actie te komen. Voor jongeren zijn er speciale acties die je via de website kunt doen of per e-mail kunt ontvangen. Daarvoor kun je je aanmelden op www.amnestyopschool.nl/kominactie.

ONAFHANKELIJK EN ONPARTIIDIG

Amnesty International is onafhankelijk. Acties en onderzoek worden betaald door de leden en mensen die geld doneren. Amnesty wil geen subsidies van de overheid, omdat het dan minder makkelijk is om die overheid te bekritisieren als dat nodig is. Amnesty International is ook onpartijdig. Voor Amnesty maakt het geen verschil in welk land de mensenrechten worden geschonden – de mensenrechten gelden voor iedereen. Als ze niet worden nageleefd, door welke regering dan ook, dan voert Amnesty actie.

HOE WERKT AMNESTY?

04

Een Amnesty-medewerker tijdens haar onderzoek naar schendingen van mensenrechten in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

ONDERZOEK

Feiten, alleen maar de feiten: daar gaat het om bij Amnesty International. Op het Amnesty-hoofdkantoor in Londen werken meer dan vijfhonderd mensen, betaald en vrijwillig. De helft daarvan doet voortdurend **onderzoek naar de mensenrechtensituatie** in landen over de hele wereld. Hoe staat het met mensen die onterecht gevangenzitten, die de doodstraf hebben gekregen, of die ineens spoorloos zijn verdwenen? Deze informatie moet absoluut **betrouwbaar** zijn. Want anders zou niemand Amnesty International meer serieus nemen.

Eén bericht over iemand die mogelijk is gemarteld of onterecht gevangenzit, is dan ook niet genoeg om in actie te komen. Via getuigen, advocaten, medegevangenen, artsen, kerken en andere organisaties onderzoeken medewerkers van Amnesty of alles klopt.

Lokale kranten, verslagen, beeldmateriaal en berichten van regeringen worden uitgeplozen. Soms gaan mensen van Amnesty zelf naar landen toe, om gebeurtenissen te onderzoeken of met regeringen te praten. Als die Amnesty tenminste willen ontvangen, want dat is lang niet altijd zo.

Op basis van al dat onderzoek verschijnen er **Amnesty-rapporten** met keiharde feiten, bijvoorbeeld over hoeveel gewetensgevangenen er in een land vastzitten en of rechtszaken wel eerlijk zijn geweest. Rapporten kunnen ook gaan over hoe het zit met de doodstraf in een bepaald land, of er sprake is van onderdrukking, of er marteling plaatsvindt op politiebureaus, of hoe de situatie is voor vluchtelingen.

ACTIE!

Als Amnesty de feiten boven tafel heeft, is het **tijd voor actie**. Amnesty brengt dan zo veel mogelijk mensen op de hoogte van schendingen van de mensenrechten. Dat kan via internet, de kranten, radio, televisie, e-mails en acties. **Amnesty wil zo veel mogelijk aandacht**. Dat maakt de kans groter dat landen zich aan de mensenrechten houden. Veel regeringen vinden het irritant als ze steeds maar aan hun kop worden gezeurd over misstanden of over individuele gevangenen. Vaak gaan ze overstag en zorgen ze dat de situatie verbetert.

Het **schrijven van brieven aan regeringen** is de oudste en bekendste actiemethode van Amnesty. Activisten van Amnesty over de hele wereld bestoken presidenten, ministers en ambassadeurs met stapels brieven, faxen en e-mails. Ze schrijven over wat er mis is en wat er moet gebeuren om de situatie te verbeteren. Ook worden **handtekeningen verzameld** onder oproepen aan regeringen: petities. De petitie kan bijvoorbeeld een oproep zijn om te voorkomen dat iemand wordt gemarteld of de doodstraf krijgt. Die handtekeningen worden ook digitaal verzameld. Amnesty zet die namen op papier en stuurt ze door naar de regering. Zo kunnen snel veel handtekeningen worden binnengehaald.

In veel zaken waarvoor Amnesty International zich inzet, volgt **verbetering**. Een gewetensgevangene wordt vrijgelaten, een zieke gevangene krijgt medische hulp, een doodvonnis wordt omgezet in een gevangenisstraf.

CAMPAGNES, LOBBY EN VOORLICHTING

Amnesty probeert ook op andere manieren ervoor te zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd. Elk jaar zijn er grote **campagnes** om bepaalde onderwerpen een lange tijd uitgebreid aan bod te laten komen in combinatie met acties. Dat kunnen verschillende campagnes zijn: tegen marteling, tegen discriminatie, tegen constante schendingen van de

Meriam Ibrahim

Meriam: doodstraf vanwege een huwelijk

Meriam Ibrahim is een 27-jarige Sudanese vrouw. Omdat ze als moslimvrouw trouwde met een christelijke man, werd ze veroordeeld tot honderd zweepslagen en de doodstraf. Volgens de sharia-wetten die in Sudan gelden, mag een moslimvrouw niet trouwen met een niet-moslim.

Meriam werd opgesloten samen met haar zoontje van bijna 2. Toen ze de gevangenis in ging, was ze zwanger. In de gevangenis beviel Meriam van een dochter. Ze vertelde dat tijdens de bevalling haar benen waren vastgebonden met kettingen.

Amnesty voerde actie voor Meriams onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating. Er werden petities, e-mail- en sms-acties uitgezet. Over de hele wereld werden er meer dan een miljoen handtekeningen voor haar opgehaald, waarvan 140.000 in Nederland. Het lijkt erop dat alle aandacht voor haar zaak misschien wel heeft geholpen: in juni 2014 werd Meriam vrijgelaten.

mensenrechten in een bepaald land, of voor een goede bescherming van vluchtelingen. Er zijn ook acties voor de rechten van kinderen.

Door middel van **lobby** probeert Amnesty regeringen, politieke partijen en allerlei andere groepen zo te beïnvloeden dat ze zich meer inzetten voor de mensenrechten. Als bijvoorbeeld de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken naar Rusland gaat, of een ander land waar het slecht gaat met de mensenrechten, probeert Amnesty een afspraak te maken om hem bij te praten over de situatie in dat land. We vragen hem dan om de mensenrechtenproblemen daar te bespreken met z'n collega-minister. Omdat de informatie van Amnesty betrouwbaar is, wordt er altijd goed geluisterd.

Een andere manier waarop Amnesty zich voor de mensenrechten inzet, is door middel van **voorlichting**. Als je een wereld wilt waarin de mensenrechten worden nageleefd, moet je ervoor zorgen dat zo veel mogelijk mensen weten wat de mensenrechten *zijn*. Daarom is het belangrijk dat scholieren **les krijgen over de mensenrechten en de kinderrechten**. Ook jouw presentatie of werkstuk over mensenrechten en Amnesty draagt daaraan bij. Amnesty maakt hiervoor les-, informatie- en actiemateriaal, dat je kunt vinden op www.amnestyopschool.nl. Daar vind je ook hoe je een Amnesty-vrijwilliger gratis kunt uitnodigen om een gastles te geven bij jou op school. Amnesty laat zich ook ieder jaar zien **op festivals** zoals Pinkpop, Lowlands en Zwarte Cross. Daar kunnen bezoekers meedoen aan Amnesty-acties en nemen artiesten vanaf het podium de tijd om aandacht te vragen voor de mensenrechten.

Amnesty vindt alle mensenrechten even belangrijk, maar werkt vooral voor mensen die:

- gevangenzitten om iets wat ze vinden of zeggen, of vanwege hun godsdienst of afkomst (gewetensgevangenen);
- heel erg gediscrimineerd worden;
- in de gevangenis gemarteld of slecht behandeld worden;
- de doodstraf krijgen;
- vluchteling zijn en niet geholpen of beschermd worden;
- onder heel slechte omstandigheden leven, wonen en/of werken.

In de volgende hoofdstukken van dit informatieboekje lees je over verschillende onderwerpen die met mensenrechten te maken hebben en waarvoor Amnesty International vaak in actie komt.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING

05

In je hoofd ben je vrij. **Je mag denken en geloven wat jij wilt.** Zelfs al is helemaal niemand het met je eens, dan nog mag niemand je dwingen om van mening te veranderen. Jouw ideeën, je godsdienst, jouw kleding en politieke overtuiging zijn jouw zaak. Je mag bovendien proberen om andere mensen van jouw ideeën te overtuigen. En zij mogen proberen om jou te overtuigen van hún mening. Discussies over meningsverschillen kunnen er stevig aan toegaan, maar niemand kan je verplichten om iets te denken of te geloven.

Ook mag je zeggen en schrijven wat je wilt. Daarbij hebben we in Nederland wel **afgesproken dat we de rechten van andere mensen blijven beschermen.** 'Haatzaaien' mag dus niet en je mag ook **niet discrimineren.** Maar in principe mag iedereen op straat, in de klas, in de krant of op internet zijn of haar mening geven.

De vrijheid van meningsuiting is niet alleen het recht om uit te komen voor je eigen mening, maar **ook het recht om informatie te krijgen** en op te kunnen zoeken. Want het is natuurlijk pas echt mogelijk om je mening ergens over te vormen als je er voldoende informatie over hebt.

De Turkse regering verklaarde de oorlog aan het internet.

Twitter en YouTube geblokkeerd in Turkije

In Turkije is de regering niet zo blij met internet. De Turkse premier Erdogan noemde Twitter 'een grote vloek' en sociale media in het algemeen noemde hij 'de ernstigste bedreiging voor de samenleving'.

Waarom zou Erdogan zich zoveel zorgen maken om sociale media? Zou het zijn omdat er allemaal mogelijke geheimjes van hem openbaar worden gemaakt? In december 2013 verschenen er op YouTube namelijk geluidsopnamen van een telefoongesprek tussen Erdogan en zijn zoon. Ze hadden het over het verduisteren van een heleboel geld. Volgens Erdogan waren de opnames vervalst, maar veel mensen geloofden daar niks van.

Niet lang daarna verklaarde de Turkse regering de oorlog aan het internet. Er werd een wet aangenomen die de vrijheid op internet ernstig beperkt. Ook werden Twitter en YouTube verboden. Nadat gebruikers al snel manieren vonden om dat te omzeilen, werd het verbod na twee maanden weer opgeheven. De censuur in Turkije blijft echter heel erg sterk. Journalisten en mensenrechtenverdedigers die kritiek hebben op de regering, worden voor de rechter gesleept. Vreedzame demonstraties tegen al deze beperkingen van vrije meningsuiting, worden heel hardhandig neergeslagen door de Turkse politie. Op de ranglijst waarop staat hoe het in landen met de persvrijheid is gesteld, bungelt Turkije behoorlijk ver onderaan op de 154ste plaats.

CENSUUR

Televisie, kranten en internet zijn belangrijke middelen om opvattingen te uiten en te verspreiden. Als de overheid zich gaat bemoeien met wat er wel of niet op tv of in de krant mag, dan is er sprake van *censuur*.

In sommige landen wordt **de vrijheid van meningsuiting onderdrukt**. Daar mogen kranten alleen schrijven wat de regering wil dat geschreven wordt. En mensen mogen er niet zomaar zeggen wat ze vinden. Soms worden mensen zelfs in de gevangenis gezet omdat ze uitkomen voor hun mening. De Chinese journalist Shi Tao zat bijvoorbeeld jarenlang in de cel omdat hij een e-mail van de regering doorstuurde naar het buitenland... En in landen als Oezbekistan, China, Syrië en Tunesië worden veel **websites geblokkeerd**, zodat mensen bepaalde informatie niet kunnen vinden op het web.

Mensen die alleen maar gevangenzitten omdat ze geweldloos uitkwamen voor hun mening, noemen we 'gewetensgevangenen'. Amnesty International voert actie voor hun onmiddellijke vrijlating.

In de Universele Verklaring staat in artikel 18: 'Je mag je eigen godsdienst kiezen of van godsdienst veranderen.'
In artikel 19 staat: 'Je hebt recht op informatie en je mag je eigen mening vormen. En je hebt ook het recht om die te uiten.'

In veel landen mogen twee mannen of twee vrouwen niet met elkaar trouwen. Er zijn zelfs landen waar homoseksualiteit verboden is.

06

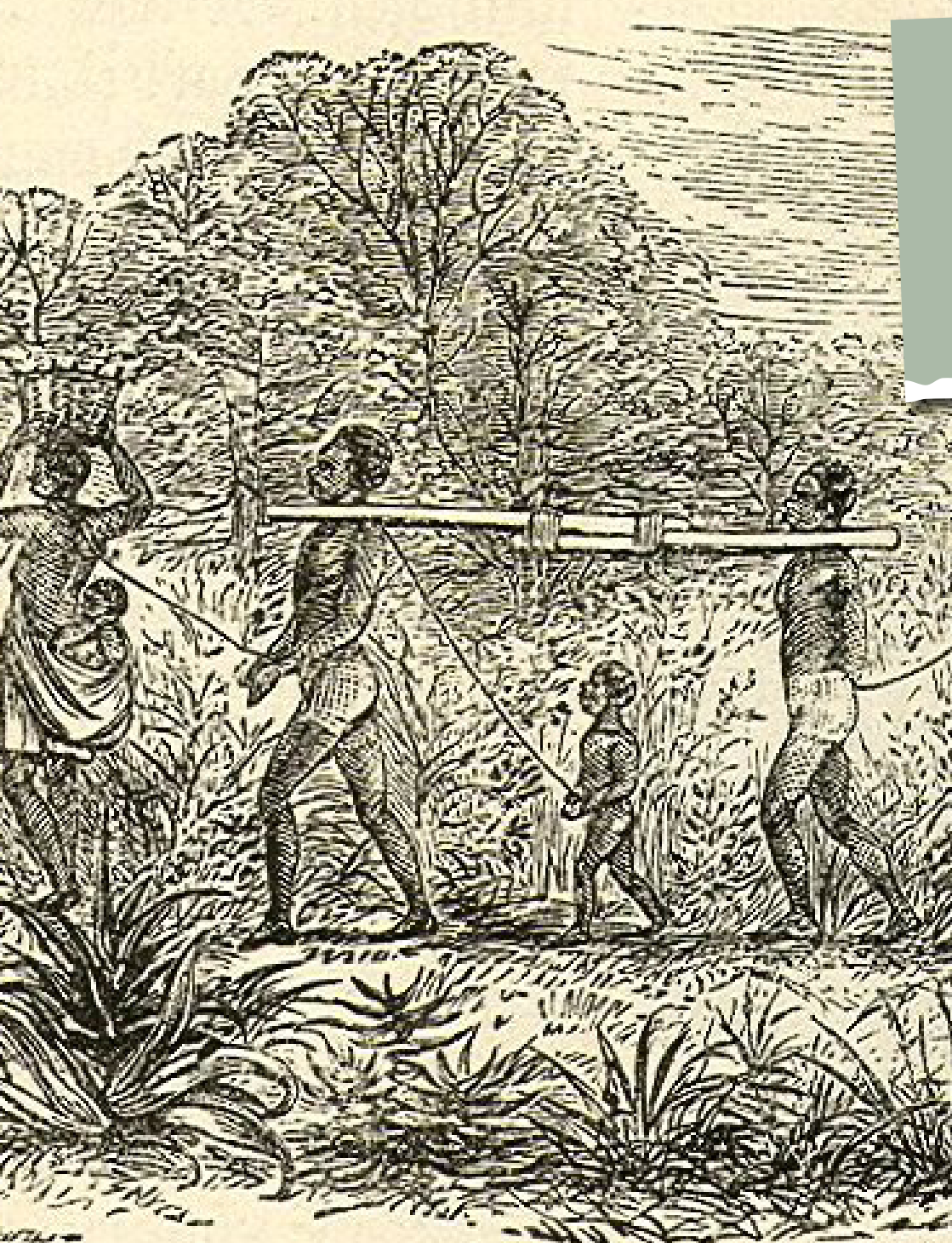
JE BENT WIE JE BENT

Over de hele wereld zitten mensen **gevangen vanwege hun politieke ideeën**. Of vanwege hun **geloof, huidskleur, afkomst, geslacht of seksuele oriëntatie**. Je bent wie je bent. Je denkt wat je denkt. Dat mag nooit een reden zijn om iemand gevangen te zetten, maar het gebeurt wel.

Als je in Nederland vindt dat de regering er een zootje van maakt, kun je dat zeggen. Al schreeuw je het van de daken. In veel landen hebben mensen die vrijheid niet. Ook de vrijheid om zelf uit te maken of je in god gelooft, en in welke, bestaat niet overal. Of om zelf te kiezen op wie je verliefd wordt. Of dat nou een jongen of een meisje is.

DISCRIMINATIE

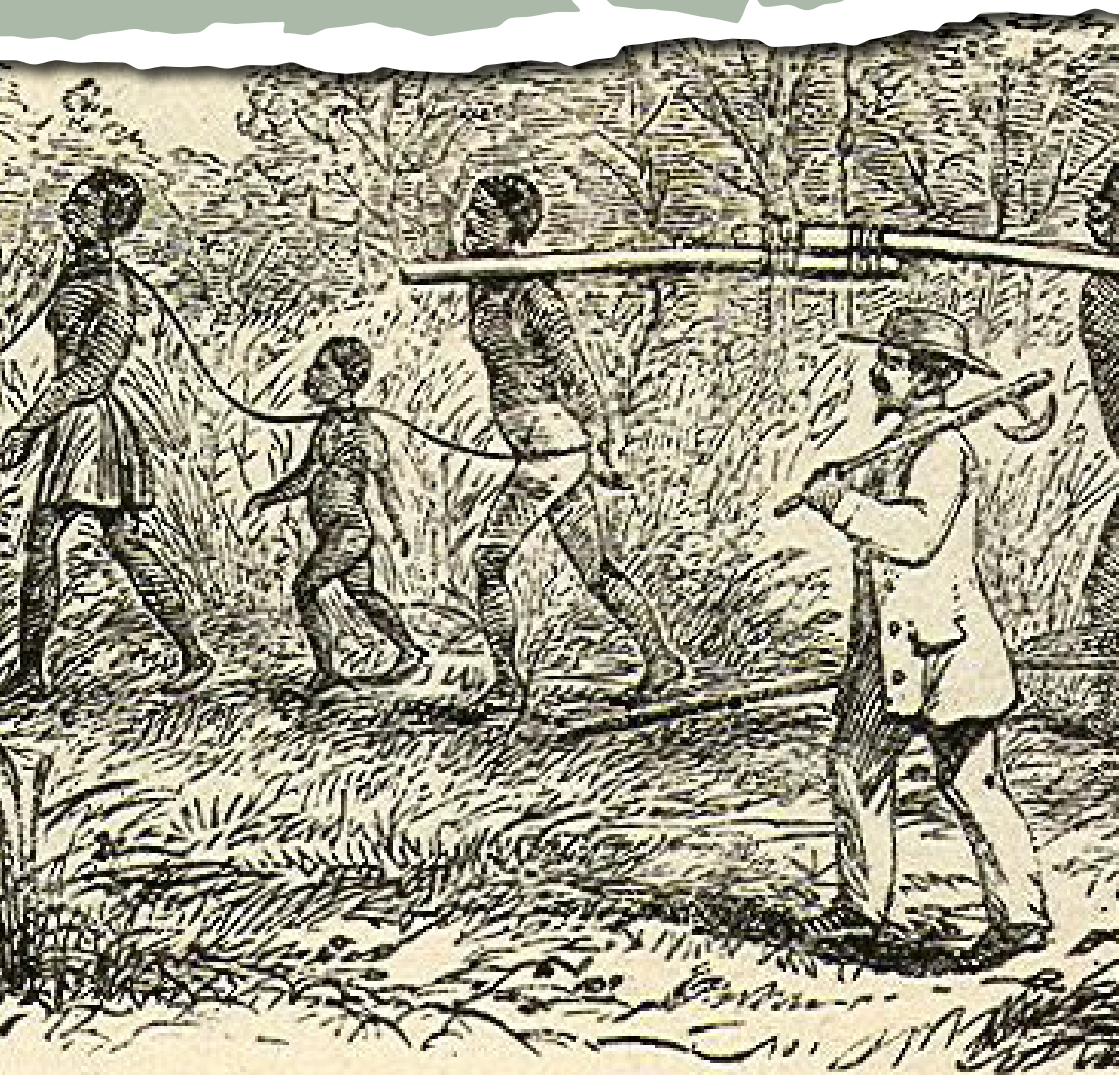
De **mensenrechten gaan ervan uit dat iedereen gelijkwaardig is**. Als mensen ongelijk worden behandeld vanwege kenmerken die er niet toe doen, is er sprake van discriminatie. Het **verbod op discriminatie** wordt wel gezien als het 'fundament' onder de mensenrechten. Amnesty International voert dan ook veel actie tegen discriminatie. Dat discriminatie verboden is, staat onder andere in de Nederlandse Grondwet, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Verdrag voor de Rechten van het Kind.

*Discriminatie kan gruwelijke vormen aannemen.
Slavernij bijvoorbeeld.*

Fig. 226. Sklavent

In de Universele Verklaring staat in artikel 1: 'Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.' Dat betekent dat je nooit mag discrimineren.

transport in Afrika.

Bij discriminatie denk je misschien snel dat het gaat om huidskleur en afkomst. Dat komt inderdaad vaak voor, maar het is niet de enige vorm van discriminatie. In de meeste landen – ook in Nederland – verdienen vrouwen vaak minder dan mannen die hetzelfde werk doen. Ook dat is discriminatie. Na je 50ste is het soms erg lastig om een baan te vinden, terwijl je dan echt niet te oud en te zwak bent om te werken. Dat heet: leeftijdsdiscriminatie. En op heel wat scholen zijn homoseksuele leraren bang om voor hun homoseksualiteit uit te komen. Ook jongeren die homoseksueel zijn, houden dat vaak liever geheim.

Discriminatie kan gruwelijke vormen aannemen – daarvan zijn in de geschiedenis vele voorbeelden te vinden. Zoals de slavenhandel, waarmee Nederlanders in de zeventiende en achttiende eeuw heel veel geld verdienden. Of de Holocaust, waarbij tijdens de Tweede Wereldoorlog zes miljoen Joden zijn vermoord. Nog steeds zijn over de hele wereld **groepen mensen in gevaar**. Omdat ze anders zijn dan degenen die de macht hebben.

OORZAKEN VAN DISCRIMINATIE

Er zijn verschillende redenen waarom mensen discrimineren. De belangrijkste zijn **vooroordelen en angst**: vooroordelen over ‘andere’ mensen en angst voor het onbekende of voor onveiligheid.

Een vooroordeel is een negatieve mening die je over iemand hebt, voordat je echt weet hoe het zit. Een vooroordeel komt meestal voort uit simpel en gemakzuchtig denken. Eén slechte ervaring kan dan voldoende zijn om je mening over een hele groep te bepalen. Ben je ooit bestolen door iemand uit Frankrijk? Dan weet je voortaan zeker dat alle Fransen dieven zijn. De stap om Fransen anders te behandelen (en dus te discrimineren) is dan snel gezet.

Veel mensen willen graag dat de dingen blijven zoals ze zijn. Of zelfs dat ze weer worden zoals ze vroeger waren. Ze zijn bang voor nieuwe dingen en nieuwe mensen. Mensen met **xenofobie** hebben dit gevoel heel sterk. Iemand met xenofobie haat buitenlanders. Xenofobie en discriminatie gaan vaak samen.

DIRECTE EN INDIRECTE DISCRIMINATIE

Discriminatie kan *direct* en *indirect* zijn.

Van **directe discriminatie** is sprake wanneer bijvoorbeeld een manager van een bedrijf zou zeggen: ‘In ons bedrijf doen alle vrouwen hetzelfde werk als mannen, maar krijgen ze wel minder betaald.’ Of als er bij de deur van een nachtclub een bordje zou hangen met: ‘Verboden voor Marokkaanse jongens.’

Indirecte discriminatie is een stuk subtieler. Bij indirecte discriminatie wordt er op het eerste gezicht helemaal niemand uitgesloten. Alleen als je wat beter kijkt, zie je dat het anders zit. Bijvoorbeeld wanneer er in de regels van een dansschool staat dat iedereen een danspartner moet hebben van het andere geslacht. Hoewel er nergens staat dat homo's en lesbiennes niet met hun geliefde mogen dansen, komt het daar toch wel op neer.

Je zult begrijpen dat indirecte discriminatie veel vaker voorkomt dan directe discriminatie. En bij indirecte discriminatie is het vaak veel moeilijker om te bewijzen dat het om discriminatie gaat.

GEVOLGEN VAN DISCRIMINATIE

Wie kan zijn huidskleur veranderen? Wie kan zichzelf van een meisje in een jongen veranderen? Hoe kun je veranderen waarin je gelooft of van wie je houdt? Deze eigenschappen zijn voor veel mensen zo belangrijk, dat als je ze zou kunnen veranderen, je eigenlijk jezelf niet meer zou zijn.

Als je wordt gediscrimineerd, word je **buitengesloten**. Je 'doet niet meer mee' in de samenleving. Je kunt bijvoorbeeld geen baan vinden, je kunt niet naar school of niet meedoen aan activiteiten waar anderen wel aan mogen meedoen. Je kunt dan al snel de **moed opgeven** of boos worden, omdat je denkt dat het toch nooit zal lukken.

Beseffen dat je niet welkom bent

'Ik ging joggen, het was rond half 9. Ik jog op een fietspad, stopt er een politiebuisje voor mij en die agent vraagt om mijn ID-kaart. En als ik vraag: "Waarom?" dan komen ze altijd met de grootste smoesjes aan.'

'Ik snapte niet waarom hij me aanhield. Het is niet goed dat ze mij eruit pikken omdat ik Marokkaan ben. Dat kan agressie opwekken of depressie. Je gaat ineens helemaal beseffen dat je helemaal niet welkom bent hier.'

Anass, ICT-student uit Gouda

DE DOODSTRAF

De doodstraf: voor of tegen? Bijna iedereen heeft wel een mening. Amnesty International ook. **Amnesty is tegen**. Waarom? Omdat het de **meest wrede en onmenselijke straf** is die je kunt bedenken. Ter dood veroordeelden moeten vaak jarenlang in een dodencel wachten op hun executie; het daadwerkelijk ter dood brengen. Soms gaan er tijdens de executie ook nog dingen mis waardoor er vreselijk geleden wordt door de veroordeelde. En ook omdat een foutje snel gemaakt is en het nogal eens gebeurt dat iemand die de doodstraf heeft gekregen, **later toch onschuldig blijkt te zijn**.

Sommige voorstanders zeggen dat de doodstraf **afschrikwekkend werkt**. Dat moordenaars minder zullen moorden als ze weten dat ze de doodstraf kunnen krijgen. Maar dat is niet zo. In de Verenigde Staten is bijvoorbeeld de criminaliteit in staten waar de doodstraf nog bestaat niet lager dan in staten die de doodstraf hebben afgeschaft.

AFSCHAFFEN IS DE TREND

Steeds meer landen schaffen de doodstraf af. In ongeveer **twee derde van alle landen** ter wereld komt de doodstraf **niet meer** voor. En bijna ieder jaar komen daar wel één of twee landen bij. Er zijn ook landen waar de doodstraf nog wel kan worden opgelegd, maar waar dat in de praktijk nooit meer gebeurt. De meeste executies vinden plaats in slechts een handjevol landen. **China, Iran, Irak, Saudi-Arabië en de Verenigde Staten** staan stevig aan kop in de doodstraflijstjes.

De doodstraf wordt voor uiteenlopende misdaden opgelegd. In China kun je de doodstraf krijgen voor onder meer het bezit van pornografie, corruptie, en handel in zeldzame dieren. In verschillende landen met een islamitische wetgeving kunnen vrouwen de doodstraf krijgen (onder meer door steniging) wanneer ze van overspel worden beschuldigd.

DE DOODSTRAF VOOR JONGEREN

De doodstraf mag niet worden opgelegd aan jongeren tot 18 jaar, minderjarigen. Dat staat tenminste in het **Verdrag voor de Rechten van het Kind**, dat alle landen van de wereld in hun wetten hebben opgenomen behalve de VS, Somalië en Zuid-Sudan.

Glenn Ford: onschuldig in de dodencel

Toen Glenn Ford uit Louisiana (VS) 34 was, werd hij beschuldigd van moord op een horlogemaker tijdens een beroving. In een rechtszaak vol fouten kreeg hij de doodstraf. Dat was in 1984.

Gelukkig is Glenn Fords doodstraf nooit voltrokken. Hij was namelijk onschuldig! In 2014 kwam er bewijsmateriaal boven water waaruit bleek dat Glenn Ford helemaal niet in de buurt van de winkel was tijdens de beroving en de moord. Hij heeft dus dertig jaar onterecht in de gevangenis gezeten, wachtend op het moment dat ze hem zouden executeren. In 2014 is hij op 64-jarige leeftijd vrijgelaten.

Glenn Ford na zijn vrijlating.

De mensenrechten zijn er voor iedereen. Dus ook voor misdadigers. In de Universele Verklaring staat in artikel 3: 'Iedereen heeft recht op leven.' De doodstraf zou dus eigenlijk nooit toegepast mogen worden.

Toch zijn er de laatste jaren in diverse landen mensen geëxecuteerd voor misdaden die ze begingen als minderjarige. Het gebeurde in onder meer China, Pakistan, Saudi-Arabië, Sudan, en vooral in Iran. In Iran, Jemen, de Malediven, Pakistan en Saudi-Arabië zitten nu nog mensen in de dodencel voor misdaden die ze pleegden als minderjarige. Het goede nieuws is dat het Amerikaanse Hooggerechtshof in 2005 bepaalde dat in de VS minderjarige daders geen doodstraf meer mogen krijgen.

DISCRIMINATIE EN DE DOODSTRAF

In sommige landen is de kans op de doodstraf veel groter als je arm bent, of tot een minderheidsgroep behoort. In de Verenigde Staten heeft bijvoorbeeld een zwarte persoon die een blanke vermoordt veel meer kans op de doodstraf dan een blanke persoon die een zwarte vermoordt. Wie rijk is en een goede advocaat kan betalen, heeft een veel grotere kans de doodstraf te ontlopen.

故意杀人犯

IEDEREEN HEEFT
RECHT OP LEVEN.

*China voert meer doodstraffen
uit dan alle landen van de
wereld samen.*

MARTELEN

08

Een man kijkt door de tralies van zijn gevangenis in Kandahar, Afghanistan. In Afghaanse gevangenissen wordt veel gemarteld.

Al eeuwenlang wordt er gemarteld. En nog steeds gebeurt dit in heel veel landen. Martelen is anders dan ‘gewoon’ mishandelen. Het is **zeer ernstige geestelijke of lichamelijke mishandeling**. Geestelijke marteling is bijvoorbeeld dat iemand wordt verteld dat zijn ouders zijn doodgeschoten, terwijl dat niet zo is. Er is sprake van lichamelijke marteling als je bijvoorbeeld urenlang in de brandende zon moet staan of elektrische schokken krijgt.

WAAROM WORDT ER GEMARTELD?

Martelen gebeurt vrijwel altijd om dezelfde redenen:

- Om een **bekentenis** los te krijgen. Als je iemand maar lang genoeg afbeult, zegt die persoon alles wat je wilt horen, of het nu de waarheid is of niet.

- Om te **straffen**. In verschillende landen bestaan straffen zoals zweepslagen, stokslagen, of het amputeren van een voet of een hand.
- Om mensen **bang te maken**. Machthebbers denken dat als ze bijvoorbeeld een politieke tegenstander martelen, anderen het wel uit hun hoofd zullen laten om hun stem te laten horen. In oorlogen worden vaak willekeurige mensen gemarteld om de hele bevolking angst aan te jagen.
- Om **informatie** los te krijgen over iets of iemand. Sinds 9/11 worden bijvoorbeeld terreurverdachten gemarteld om informatie los te peuteren over eventuele toekomstige aanslagen, of om namen te noemen van andere vermeende terroristen. Net als bij het afdwingen van een bekentenis, kan het zijn dat de informatie die zo wordt gekregen helemaal niet klopt.

Slachtoffers van marteling zijn vaak mensen die anders denken of anders zijn dan de regering goed vindt. De regering heeft macht en wil die macht ook houden. Om die reden worden soms tegenstanders gemarteld, in de hoop dat ze zich koest houden. De tegenstanders kunnen **allerlei mensen** zijn: mensen met andere politieke ideeën, mensen met een bepaald geloof, mensen met een andere huidskleur en zo meer.

WIE MARTELEN?

Bij marteling zijn veel mensen betrokken. De **folteraars** zijn de mensen die martelen. Ze worden ook wel beulen genoemd. Ook zijn er de **opdrachtgevers**, die de beulen opdragen bepaalde mensen te martelen. Vaak komt er ook een arts aan te pas, die kijkt hoe het met het slachtoffer gaat. En vaak weten ook de **bewakers** van een gevangenis wel dat er wordt gemarteld, of de schoonmakers die de sporen van marteling moeten uitwissen. Tot slot zijn er fabrikanten die speciale producten maken om mee te martelen.

*Goeie mop
Twee politiemannen krijgen een oefening. Er worden twee konijnen losgelaten en zij moeten ze zo snel mogelijk vinden. Na een paar uur komt de eerste terug met een konijn. 'Kwestie van goeie organisatie', zegt hij. De tweede agent pakt het minder handig aan. Na één dag: niks. Na twee dagen: niks. Op de derde dag komt hij aanzetten met een in elkaar geslagen kameel. 'Beken het maar', roept hij tegen de kameel. 'Jij bent een konijn.'*

Claudia Medina

Claudia Medina: gemarteld door mariniers

Claudia Medina uit Mexico werd eind 2012 door mariniers ontvoerd omdat ze lid zou zijn van een criminele bende. Ze kreeg elektrische schokken, werd geschopt, geslagen en aangerand. Ook spoten ze chilisaus in haar neus. Op het kantoor van de federale aanklager werd Claudia gedwongen een verklaring te ondertekenen die ze niet mocht lezen. Achteraf zei Claudia: 'Als ze me niet hadden gemarteld, zou ik de verklaring niet getekend hebben.'

Een paar dagen later kwam ze op borgtocht vrij. De martelingen zijn nooit onderzocht, en de daders lopen vrij rond. Een medisch onderzoek om bewijs te krijgen dat Claudia gemarteld was, werd door de verantwoordelijken tegengehouden.

MARTELEN VAN JONGEREN

In veel landen worden ook jongeren gemarteld. Sommigen, vooral **straatkinderen**, worden door de politie mishandeld, bijvoorbeeld omdat ze wat hebben gestolen. Anderen worden gemarteld om hun **ouders** tot een bekentenis te dwingen. Soms worden jongeren **als volwassenen behandeld** omdat er niet gelet wordt op leeftijd of omdat de leeftijd niet bekend is. In veel landen zitten kinderen samen met volwassenen in de gevangenissen. Ze zouden beter af zijn in een jeugdgevangenis, want daar is de kans op mishandeling en seksueel misbruik veel kleiner.

MARTELEN BLIJFT VAAK GEHEIM

Hoeveel er wordt gemarteld is onmogelijk te zeggen. Marteling gebeurt bijna altijd in het verborgene. Bijvoorbeeld in gevangenissen waar gevangenen **geen bezoek mogen ontvangen** van hun familie of een advocaat.

Volgens schattingen van Amnesty International is in de laatste vijf jaar in ongeveer twee derde van alle landen ter wereld gemarteld. Soms zijn het incidenten, maar vaak horen marteling en andere mishandeling er gewoon bij als verdachten worden verhoord. Soms lopen de gemartelden blijvende schade op aan hun gezondheid.

Daders van marteling worden in veel landen **zelden bestraft**. Overheden willen niet dat hun eigen politiemensen of gevangenenbewakers in een slecht daglicht komen te staan. Dus als ze berichten krijgen over marteling, gaan ze vaak niet op onderzoek uit, of maar een klein beetje. Dat folteraars niet bang hoeven zijn dat ze worden aangepakt, is een van de redenen waarom marteling door kan blijven gaan. Daarom wil Amnesty altijd dat daders van marteling voor de rechter worden gebracht.

Als er een enkele keer beelden van marteling opduiken, zorgen die steevast voor een enorme schok. Bijvoorbeeld in 2004, toen foto's opdoken waarop te zien is hoe Amerikaanse soldaten gevangenen vernederen en martelen in de Iraakse Abu Ghraib-gevangenis. Het zijn gruwelijke beelden, en wie ze eenmaal heeft gezien, zal ze niet snel vergeten.

In de Universele Verklaring staat in artikel 5: 'Marteling is verboden, net als wrede en vernederende behandeling en bestraffing.'

KINDSOLDATEN

Een kindsoldaat in de Democratische Republiek Congo.

In oorlogen over de hele wereld vechten kinderen mee. Hoeveel het er zijn is onduidelijk – in ieder geval **vele tienduizenden**. De meeste kindsoldaten zijn er in Afrika, maar ze zijn er ook in het Midden-Oosten, Azië en Zuid-Amerika (vooral in Colombia). Vaak worden ze zwaar mishandeld om ze tot vechten te dwingen. Ze krijgen drugs en alcohol zodat ze hun angsten kwijtraken.

Kindsoldaten vechten mee met messen en geweren, of ze moeten binnen de legers werken als **boodschapper, schoonmaker, drager, of seksslaaf**. Volgens schattingen is tegenwoordig tussen de 10 en 30 procent van de kindsoldaten meisje. Ze moeten vechten, maar ook koken en 's nachts met mannen seks hebben.

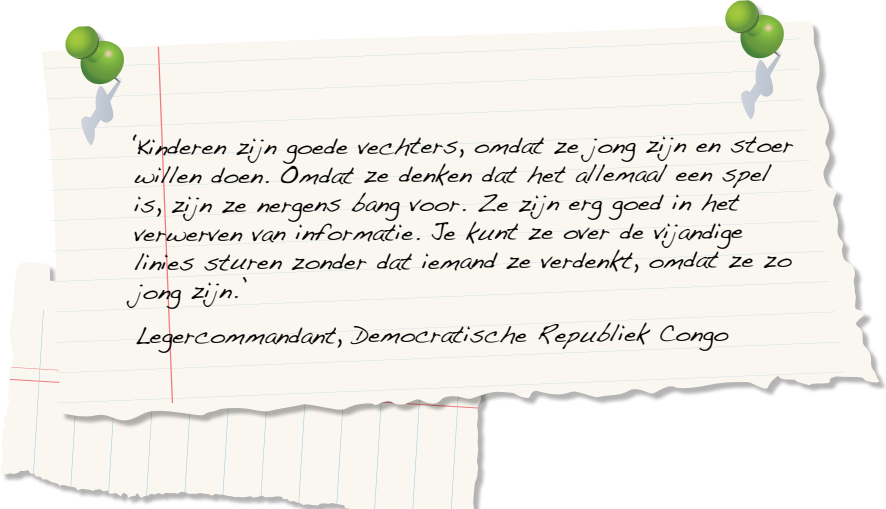
DE GEVOLGEN VOOR KINDSOLDATEN

De gevolgen van een leven als kindsoldaat zijn verschrikkelijk. Veel kinderen worden **gedood**. Kinderen die het overleven zijn soms **gehandicapt** en hebben **grote geestelijke problemen**. Het is voor hen heel moeilijk weer gewoon als kind te leven. Ze kunnen zich moeilijk concentreren, zijn depressief of soms hyperactief. Vaak zijn ze **verslaafd aan drugs**.

De kinderen zijn slachtoffer, maar tegelijkertijd ook oorlogsmisdadiger. Daarom is het voor hen **moeilijk om terug te keren** naar de plaats waar ze vandaan komen. Ze schamen zich voor wat ze hebben gedaan en zijn bang voor wraak van dorpsgenoten.

HULPVERLENING

Het is belangrijk dat ex-kindsoldaten goede hulpverlening krijgen. Met alle vreselijke herinneringen en de agressie die er in hun hoofd rondgieren, kunnen ze ongeleide projectielen zijn als ze moeten terugkeren in de maatschappij. In landen als Liberia en Sierra Leone zie je dat ex-kindsoldaten voor veel geweld in de samenleving zorgen. Als ze goed worden opgevangen, kunnen ze **met hun angsten en agressie leren omgaan**. Want vrijwel niemand kan zoiets helemaal zonder hulp.

'Kinderen zijn goede vechters, omdat ze jong zijn en stoer willen doen. Omdat ze denken dat het allemaal een spel is, zijn ze nergens bang voor. Ze zijn erg goed in het verwerven van informatie. Je kunt ze over de vijandige linies sturen zonder dat iemand ze verdenkt, omdat ze zo jong zijn.'

Legercommandant, Democratische Republiek Congo

HET HELPT!

Nasrin Sotoudeh knuffelt haar zoon nadat ze thuis is gekomen uit de gevangenis.

Het werk van Amnesty International heeft zin, zoveel is zeker. Alleen geven autoriteiten niet graag toe dat bijvoorbeeld een **gevangene is vrijgelaten** door de acties van Amnesty. Als er een Amnesty-rapport verschijnt over de mensenrechtensituatie in een bepaald land, reageren de autoriteiten meestal wel. Soms zijn de reacties positief en beloven de regeringen of leiders beterschap. Soms zeggen ze dat Amnesty zich niet met hun zaken moet bemoeien.

Hoe dan ook: ze weten dat ze in de gaten worden gehouden. En dat leidt er vaak toe dat ze zich **beter gedragen** dan daarvoor, of ze daar nu openlijk voor uitkomen of niet.

Prachtige e-mail van Nasrin

Veel Nederlandse scholieren voerden samen met Amnesty actie voor Nasrin Sotoudeh. Deze Iraanse advocate had zes jaar gevangenisstraf gekregen. Zogenaamd vanwege 'propaganda tegen de staat', maar in het echt vanwege haar werk voor de mensenrechten.

Na drie jaar werd ze onverwachts vrijgelaten uit de gevangenis. Niet lang daarna stuurde ze een bedankmail aan alle actievoerders:

Lieve vrienden en collega's van Amnesty International,

Hulde aan jullie eerlijkheid, jullie hoop en jullie volharding. Met trots noem ik mij jullie collega, omdat we allemaal mensenrechtenactivisten zijn. Actievoeren voor de mensenrechten brengt lijden en vreugde met zich mee, maar de vreugde brengt zoveel meer dan het lijden.

Ik realiseerde me dat jullie op koude besneeuwde dagen samenkomen om handtekeningen op te halen voor petitie's. All deze inspanningen, bijeenkomsten en alle kaarten die jullie naar mij en mijn familie stuurden waren hartverwarmend en lieten ons weten dat we niet alleen zijn in deze hoek van de wereld. Dat er mensen aan de andere kant van de wereld zijn die dezelfde doelen hebben als wij.

Ik dank jullie voor al mensenrechten-
een grote wereldwijde energie en kracht.

jullie werk. De gedachte dat activisten over de hele wereld familie vormen, geeft mij nieuwe

De beste wensen
Nasrin Sotoudeh
Teheran, Iran

voor jullie mooie dromen,

I AM WRITING TO EXPRESS
MY SOLIDARITY WITH YOU I WISH
YOU STRENGTH AND HOPE THAT
YOU WILL BE
GRANTED CLEMENCY
SOON

NAME:

PLANTS: ~~NETHERLANDS~~ Amsterdam

CARD: NETHERLANDS

B
10
cen
P
Li
ve

WIL JIJ OOK WAT
DOEN VOOR DE
MENSENRECHTEN?

DAT KAN!

4733 1
ORGAN correctional
box 1000
Ncoln, IL 62636
Verenigde Staten

KOM ZELF IN ACTIE

IN ACTIE VIA DE WEBSITE!

Ook jij kunt actievoeren. Heel makkelijk zelfs en gratis, zoals online via Amnesty's website speciaal voor jongeren: www.amnestyopschool.nl. Je vindt daar verschillende acties voor mensen in nood. Dat kan een schrijfactie zijn, een handtekeningenactie of een vraag of je een digitaal kaartje wilt sturen. Door het schrijven van een brief of het zetten van je digitale handtekening, vraag je regeringen om bescherming van mensenrechtenactivisten. Of je protesteert tegen marteling, de doodstraf of ander onrecht.

Je kunt je op de website inschrijven voor de gratis Jongeren Acties. Je krijgt dan iedere drie weken een e-mailtje met oproep om digitaal in actie te komen voor vaak jonge mensen die in gevaar zijn. Ga naar www.amnestyopschool.nl/kominactie.

Misschien denk je dat jouw brief, e-mail, kaartje of handtekening toch geen effect heeft. Maar postzakken vol met brieven of stapels petitie's maken zeker indruk! Regeringen die niet zo netjes omgaan met de mensenrechten, bedenken zich wel twee keer wanneer ze weten dat hun praktijken over de hele wereld bekend zijn.

Meld je aan voor de gratis Jongeren Acties op www.amnestyopschool.nl/kominactie.

STUUR EEN KAARTJE

Op Amnesty's website kun je ook een kaartje maken voor een gewetensgevangene, of voor iemand die zich inzet voor de mensenrechten. Amnesty stuurt jouw kaartje dan door naar de gevangene. Het is voor hen vaak een hele steun om te weten dat er mensen actief bezig zijn om ze te helpen. In een cel kan het heel erg eenzaam en angstig worden, maar als je weet dat over de hele wereld mensen met je meeleven en moeite voor je doen, **kan dat heel veel moed geven!**

Yorm Bopha

Actievoeren helpt!

'Ik wil iedereen bedanken die tijd vrijmaakte om brieven naar mijn regering te schrijven waarin zij om mijn vrijlating vroegen. Jullie inzet heeft tot succes geleid.'

Yorm Bopha uit Cambodja strijdt al jaren voor het recht op huisvesting in haar land. Ze werd opgepakt omdat ze een aanslag op twee mannen zou plannen, maar daarvoor was helemaal geen bewijs. Na een oneerlijk proces kreeg ze drie jaar cel. Amnesty kwam in actie en Yorm Bopha werd vervroegd vrijgelaten.

WERKSTUK OF SPREEKBEURT

Hoe meer mensen weten over de mensenrechten, hoe beter ze worden beschermd. Als je een spreekbeurt of werkstuk over de mensenrechten houdt, draag je daar je steentje aan bij. Op www.amnestyopschool.nl kun je info downloaden over:

- Het werk van Amnesty
- Discriminatie
- Doodstraf
- Kinderarbeid
- Kinderrechten
- Kindsoldaten

Maak jouw spreekbeurt, presentatie of werkstuk helemaal compleet door meteen in actie te komen met je klasgenoten. Je kunt je klasgenoten een handtekening laten zetten of samen brieven en kaarten schrijven. Ga naar www.amnestyopschool.nl en bestel het complete werkstukpakket inclusief actiemateriaal.

MAATSCHAPPELIJKE STAGE

Vind jij het prettig om je zaken zelf te regelen? En wil je iets doen voor een goed doel? Loop dan je maatschappelijke stage bij Amnesty International. Kies zelf welke Amnesty-stage jou het leukst lijkt. Op www.mas.amnesty.nl leer je via een e-learning eerst iets over Amnesty, mensenrechten en wat je kunt doen om in actie te komen. Zo begin je goed voorbereid aan een stage die je zelf helemaal regelt, op school of bij jou in de buurt. Je hoeft er dus niet voor naar het Amnesty-kantoor in Amsterdam.

Amnesty helpt je met alle materialen en informatie die je nodig hebt. Je kunt natuurlijk ook je eigen ideeën en creativiteit gebruiken! Er zijn verschillende mogelijkheden die altijd en overal te regelen zijn. Wil je liever opdrachten uitvoeren als vrijwilliger bij een Amnesty-groep in jouw buurt? Kijk dan bij de overige stages op www.mas.amnesty.nl.

Amnesty International wil een wereld waarin iedereen profiteert van de mensenrechten. Om dat te bereiken doet Amnesty onderzoek naar schendingen van deze rechten, en voert Amnesty actie tegen die schendingen.

Amnesty International
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
T (020) 626 44 36
E jongeren@amnesty.nl
I www.amnestyopschool.nl
I www.amnesty.nl

AMNESTY
INTERNATIONAL

